חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מס' 3), התשס"ח - 2008

צביקה משבנק רו"ח (ISR) TZVIKA MESHBANKC.P.A. (LL.M)

27 בינואר 2008

חוזר לקוחות 68

א.ג.נ,

הנדון: חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תיקון מס' 3), התשס"ח - 2008

1. ביום 23.01.2008 אישרה הכנסת בקריאה שנייה ושלישית תיקון לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה – 2005 (להלן – "החוק"). תחילת התיקון מיום 01.01.2008.

2. התיקון לחוק והשלכותיו תוארו בהרחבה בחוזר לקוחות 67 שהופץ ביום 22.01.2008.

3. בחוזר זה אמשיך לנתח את השלכות התיקון האמור.

המשך פעילותן של קופות גמל מרכזיות לפיצויים

1. קופות גמל מרכזיות לפיצויים תמשכנה לפעול עד דצמבר 2010 בלבד. החל מינואר 2011 פעילותן של קופות אלה תופסק והן לא תהיינה רשאיות לקלוט כספים חדשים.
2. המשך פעילותן של קופות אלה עד דצמבר 2010 יהא רק בתנאים הבאים:

2.1. רק מעביד שהיה עמית בקופה מרכזית לפיצויים בדצמבר 2007 יוכל להמשיך להפקיד סכומים בקופה עד דצמבר 2010 => מעביד חדש אינו יכול להצטרף לקופה מרכזית לפיצויים החל משנת 2008 ואילך.

2.2. מעביד יוכל להפקיד סכומים בקופה מרכזית לפיצויים רק בגין עובדים שבגינם הופקדו סכומים בקופה בדצמבר 2007 => לא ניתן לצרף לקופות אלה עובדים חדשים החל משנת 2008 ואילך. יש לזכור שקופה מרכזית לפיצויים אינה מתנהלת על-שם העובדים ומשכך לא ברור כיצד ניתן יהיה לאכוף הוראה זו.

עולם חדש – קופות גמל משלמות ושאינן משלמות לקצבה

1. כולנו צריכים להתרגל למונחים החדשים "שנחתו" עלינו החל משנת 2008. לא עוד מסלול הוני ומסלול קצבתי ושילובים פנסיוניים אינסופיים ביניהם, אלא שתי קופות גמל לקצבה (האחת משלמת והאחרת שאינה משלמת) שמטרתן לחסוך כספים לתשלום קצבה בגיל פרישה שלא תפחת מ-3,850 ₪ לחודש (להלן – "סכום קצבה מזערי").

2. חשוב להדגיש שאין מדובר בהקמתן של קופות חדשות ומשכך הקופות הקיימות בשוק רשאיות להמשיך לקלוט כספים אך תחת סיווג שונה – קופות הוניות תסווגנה כקופות גמל שאינן משלמות לקצבה וקופות קצבתיות תסווגנה כקופות גמל משלמות לקצבה. לא ברור עדיין האם יידרש אישור ספציפי לכל קופה או שהאוצר יעניק אישור גורף לכלל הקופות הפועלות בשוק לפעול במתכונת החדשה.

3. מי שבכל זאת ירצה לנהל שילוב פנסיוני בין הון לקצבה, יוכל לפצל הפרשות בין שתי קופות אלה באופן שבקופת הגמל שמשלמת קצבה ייצבר סכום שיניב קצבה של לפחות 3,850 ₪ לחודש, ואילו בקופת הגמל שאינה משלמת קצבה ייצברו סכומים נוספים שניתן יהיה לקבלם בסכום חד-פעמי כהיוון קצבה ללא תשלום מס עד התקרה הקבועה בחוק (לאחר העברתם לקופת הגמל שמשלמת קצבה). הפיצול ייעשה בהתבסס על גיל העמית, גובה השכר המבוטח, שיעורי ההפרשה והתשואות הצפויות.

גם אם פספסנו קצת לא נורא, שהרי נוכל להעביר כספים מקופת הגמל שאינה משלמת קצבה לקופת הגמל שמשלמת קצבה לצורך השגת קצבת היעד בסך 3,850 ₪ לחודש. בצורה זו, נוכל להמשיך לנהל שילוב פנסיוני בין הון לקצבה למעט העובדה כי ייתכן ובגיל פרישה תידרשנה התאמות מסוימות כדי לעמוד בקצבת היעד של 3,850 ₪ לחודש.

4. לחילופין, ניתן יהיה להשיג את קצבת היעד בסך 3,850 ₪ באמצעות כל אחת מקופות אלה בנפרד, למעט הצורך להעביר בגיל פרישה את הכספים שנחסכו בקופת הגמל שאינה משלמת קצבה לקופת הגמל שמשלמת קצבה. ההחלטה באיזו קופה לעשות זאת תלויה בין היתר בתשואות הצפויות, בגובה דמי הניהול, במקדמי הקצבה, ביכולות התפעול והמיכון, באיכות ומקצועיות השירות וכולי.

ביחס לכך, ראוי כי הגופים שמנהלים רק קופות גמל שאינן משלמות לקצבה יישקלו וייבחנו בכובד ראש את האפשרות להיכנס לניהול קופות גמל משלמות לקצבה (בכפוף לכל האישורים הרלוונטיים). דבר זה יאפשר להם לנהל את הכסף לכל אורך הדרך ולספק ללקוח פתרון מוחלט וכולל בצורה של One Stop Shop. אמנם צעד זה הנו מורכב ומסובך, אך לדעתי לא יהיה מנוס ממנו.

5. בכל הקשור להיבטי המס – אין זה משנה היכן ייחסכו הכספים – בין בקופת גמל משלמת לקצבה ובין בקופת גמל שאינה משלמת לקצבה. העיקר שבגיל פרישה תעמוד לזכות העמית קצבה שלא תפחת מ- 3,850 ₪ לחודש. הטבות המס שיינתנו בשל ההפקדות יהיו זהות בשתי הקופות, כדלקמן:

5.1. תקרת שכר מבוטח ללא חיוב במס – 4 פעמים השכר הממוצע במשק לפי סעיף 3(ה3) לפקודה.

5.2. ניכוי של 11% מ"הכנסה מזכה" לפי סעיף 47 לפקודה.

5.3. זיכוי ממס בשל 5% מ"הכנסה מזכה" לפי סעיף 45א לפקודה.

5.4. שיעור זיכוי ממס של 35% לפי סעיף 45א לפקודה.

היוון קצבה

1. משיכת כספים מקופת גמל משלמת לקצבה בסכום חד-פעמי כהיוון קצבה תהא בתנאי שסכום הקצבה לה יהיה זכאי העמית לאחר ההיוון לא יפחת מ- 3,850 ₪ לחודש.

2. לגבי אופן החיוב והפטור ממס בגין הסכום המהוון – צפוי תיקון ולפיו ניתן יהיה להוון קצבה בגובה 5,150 ₪ לחודש ללא תשלום מס. יש לזכור כי גם כיום ניתן להוון קצבה בגובה 2,520 ₪ ללא תשלום מס (היוון של קצבה פטורה בגובה 35% מ"קצבה מזכה" עד 7,200 ₪ לחודש). כמו-כן, יש לקבוע מאיזו שנה הפטור המוגדל יחול וצפוי כי גם קביעה זו תוסדר בפקודה (שהרי לא סביר כי הפטור המוגדל יחל כבר בשנת 2008).

בעצם הוגדלו הטבות המס!

1. כאמור, אם העמית יצבור בגיל פרישה קצבה שלא תפחת מ- 3,850 ₪ לחודש, הוא יוכל להוון קצבה נוספת בגובה 5,150 ₪ לחודש ללא תשלום מס.

2. המשמעות הנה שעל-אף שחלק מהכספים יימשכו בעתיד בסכום הוני חד-פעמי ללא תשלום מס, מוענקים בגינם הטבות מס כאילו הופקדו בקופות גמל לקצבה שבה הטבות המס גבוהות יותר מקופות גמל לתגמולים (הוניות).

צבירות ישנות

חשוב להדגיש כי הוראות החוק החדשות חלות רק על סכומים חדשים שיופקדו בקופות החל משנת 2008 ואילך. משכך, על הסכומים שהופקדו עד דצמבר 2007 (לרבות התשואות שייצברו בגינם) ימשיכו לחול כל אותם כללים הקבועים בחוק והמתייחסים לסכומים אלה.

תפעול וצביעת כספים

על הגופים המתפעלים חלה החובה "לצבוע" סכומים חדשים שמופקדים החל משנת 2008 תחת קופות גמל משלמות ושאינן משלמות לקצבה. הדבר הכרחי לצורך ניהול תקין של הכספים ועמידה בכללי החוק. אולם, נראה כי לאור ניסיונם הרב של גופים אלה "בצביעת" כספים בשל תיקוני העבר, לא צפויה להם בעיה מיוחדת כלשהי.

תשואות בשל הפקדות חדשות משנת 2003

1. כזכור, במסגרת תיקון 132 לפקודה (וועדת רבינוביץ') נקבע כי התשואות בגין הפקדות חדשות מינואר 2003 בקופות גמל לתגמולים (הוניות) חייבות במס (15% בשל הפקדות עד שנת 2005 ו-20% בשל הפקדות משנת 2006). הוראה זו מתייחסת לקופות גמל לתגמולים אך אינה מתייחסת לקופות גמל לקצבה.

2. אם כך, מכיוון שמשנת 2008 הכספים ייחסכו בקופות גמל לקצבה בלבד, יוצא כי אין יותר נפקות להוראת החיוב במס בגין תשואות אלה. המשמעות הנה כי תשואות שייצברו בקופות הגמל המשלמות והלא משלמות לקצבה לא יחויבו במס במישרין אלא יהיו חלק בלתי נפרד מהקצבה המשתלמת. אם הקצבה תחויב במס אזי גם התשואות יחויבו במס אך אם הקצבה תשולם ללא חבות במס או תימשך בסכום חד-פעמי כהיוון קצבה ללא תשלום מס, גם התשואות לא יחויבו במס.

מה לא ברור.

1. לא ברור באיזה גיל ניתן יהיה לבצע היוון קצבה ללא חיוב במס. ידוע כי ההיוון הנ"ל בא לפצות על ביטולו של המסלול ההוני. אולם, יש לזכור כי המסלול ההוני פטור ממס בגיל 60 ולא בגיל פרישה, ואילו בדיקת קצבה בסך 3,850 ₪ לחודש צפויה להתבצע בגיל פרישה בלבד. יש לתת את הדעת על כך וליצור אחידות בכללי המשיכה. סביר להניח כי ההחלטה תהיה שהדבר יהיה אפשרי בגיל פרישה בלבד שהרי כל עוד העמית לא צבר את קצבת היעד של 3,850 ₪ לחודש בגיל פרישה הוא לא רשאי להוון קצבה ללא תשלום מס.

2. לא ברור האם קצבה בגובה 3,850 ₪ לחודש מקורה בכספים חדשים בלבד שיופקדו החל משנת 2008 או שהיא יכולה לנבוע גם מסכומים שנצברו לפני שנת 2008.

דוגמא:עמית חסך סכומים בשנת 2008 בקופת גמל שאינה משלמת לקצבה וצבר בה 20,000 ₪. ללא קשר, יש לו גם פנסיה מקרן פנסיה וותיקה בסך 7,000 ₪ לחודש.

השאלה – האם רשאי למשוך את ה- 20,000 ₪ שנצברו לו בקופת הגמל שאינה משלמת לקצבה כהיוון קצבה ללא תשלום מס (שהרי יש לו כבר קצבה העולה על 3,850 ₪ לחודש), או שבדיקת גובה קצבה של 3,850 ₪ לחודש תיעשה רק מתוך סכומים חדשים שהופקדו החל משנת 2008?